

Şwesiýa, Branson, Kaşykçy: Bir syr-a bar, ýöne näme?..

Category: Kitapcy, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Şwesiýa, Branson, Kaşykçy: Bir syr-a bar, ýöne näme?..

ŞWESIÝA, BRANSON, KAŞYKÇY: BIR SYR-A BAR, YÖNE NÄME?..

Erdogan Şwesiýanyň NATO agzalygyna razylyk berýär, deregne ŸB-den näme alýar?..

2022-nji ýylyň maý aýynda Finlandiya we Şwesiýa NATO guramasyna agza bolmak üçin yüz tutýar. Aýratynam Şwesiýanyň yüz tutmasyndan soñ Taýýip Erdogan tegelek on dört aýlap öwran-öwran:

– Şwesiýa telim gezek terrorçylaryň sanawyny berdik. Eger terrorçylary gaýdyp bermeseňiz, aýylaşmaň, biz siziň NATO agzalygyňz üçin ýeke ädimem öñe ätmeris – diýip geldi.

Şwesiýa PKK-nyň teraktlarynyň öňünü almak üçin kanunlaryna üýtgeşme girizýär. Erdogan:

– PKK/PYD/YPG Şwesiýada edenini edip ýör, girizilen üýtgesmeleriň hiç bir babatda manysy ýok. Aýylaşmaň. Bizden size goldaw ýok. Bular entek Türkiýäni tananok – diýip gygyrdy.

Şwesiýada biziň ilçihanamyzyň öñünde bir hetdini bilmeziň biri Kurany-Kerimi ýakanda, Erdogan ýene galmagal turuzdy:

– Beýle samsyklyga şert döredenler NATO agzalygynda bizden goldawa garaşmasyn.

Şwesiýada Türkiýäniň garşysyna protestler bolup geçenden soñ Erdogan:

– Hak-hukuklara we azatlyklara beýle hormat goýýan bolsaňyz, ilki Türkîye Respublikasynyň ýa-da musulmanlaryň dini ynanjyna hormat goýmaly bolarsyňyz. Hormat goýmaýan bolsaňyz, aýyplaşmaň, bizdenem NATO meselesinde haýsydyr bir goldawa garaşmaň – diýdi.

Şeýle kesgitli sözleriň aýdylan döwri biziň eýýamymyzdan öñki döwür däl, bir ýyl we iň soňkusy on baş gün öñ aýdylan sözler. Nämüçindir, Erdogan aýdan sözleriniň barsyny ýatdan çykaryp, öñňin Şwesiýanyň NATO agzalygyna razylyk berdi.

NATO-nyň baş sekretary Ýens Stoltenberg duşenbe günü Litwanyň paýtagty Wilýusda geçirilen ýygnakda Türkîyäniň prezidenti Rejep Taýýip Erdogan, çepde Şwesiýanyň premýer-ministri Kristersson bilen el gysyşyp durka.

- **Birinji gezek däl**

Erdogany indi hemmämiz tanaýarys, bütin dünýä indi ony gowy tanaýar.

Ruhany Bransonyň ABŞ-na gaýdyp berilmegi, Jemal Kaşykçy jenaýat işiniň Birleşen Arap Emirliklerine berilmegi we ş.m. wakalarda...

Erdogan öñe çykyp «bu jan bu tende boldugyça...» diýip söze başlap, özünden talap edilen adama, iş bukjasyна, bir çözgüde garşy bütin dünýä ýüzlenip, gazaply nägilelik bildirýän bolsa... Bilip goýuň, belli bir wagtdan soñ özünden näme talap edilen bolsa, şony jyňkyny çykarmış ýerine ýetirýär!..

Şwesiýanyň NATO agzalygyna beren razylygy ýene täzelik däl. Birinji pursatda geň galdyryp biler, emma geň galyp oturamagyň hajaty ýok. Mysallar ortada. Şeýle-de, bizi geň galdyrmaýan

ýene bir zat – bütin bu ýere tüýküren tüýkülügiň yzyna ýalap almalarda tarapgöý mediýanyň şumatky Şwesiýa razylygynda bolşy ýaly meseläni «ullakan ýeňiş», «ullakan üstünlik» aldawajy bilen gazetleriň baş sahypasynda bermegi.

• **Nämüçin we nämüçin?**

Ýurduň içinde bir zat bolsa, ýolbars bolup arlaýan Erdogan daşary syýasatda özünden ätmegi islenen ädime garaşylanda, ilki dik gaýyşýar, başyndan kül sowurýar. Soñundanam birden sesine suw guýlan ýaly bolýar.

Daşary syýasat labirintlerinde Erdogan bir pursatda nädip mumly ýüplüge dönderip taşlanylýar?..

Özünüň gönüden-göni sebäp bolan ykdysady weýrançylygy sebäpli pula mätäçlik duýýandygy üçinmi?..

Goranmak zerurlygy üçinmi?..

Terrorçylyga garşı goreşde goldaw gerek bolupmy?..

Ýa bolmasa...

Biziň aklymyza-huşumya gelmeýän başga bir sebäp barmy?..

Bilemzok.

Şwesiýa näme berdi?

Razylyk berlen ýagdaýynda Şwesiýa Türkiýäniň Ýewropa bileleşigi (ÝB) agzalyga goldaw bermekdenem beter NATO şypyrtmaly terrorçylyga garşı goreş üçin ýörite koordinator bellejegini, ikitaraplaýyn söwda gatnaşyklarynyň we maýa goýumlarynyň artdyryljakdygyna söz berýär.

Şwesiýa goldaw berende nä, bermände näme!.. ÝB bir bitewi.

Şeýle-de, häzire çenli nijeme «ýörite koordinator» gördük.

Haýsysy nämä ýarady, belli däl.

Ikitaraplaýyn söwda we maýa goýumlary bolsa..

Umumy sözler. Görüberýäs.

• **ÝB, NATO we nägilelikler**

Erdogan NATO guramasynyň ýygnanşygyna gidende, garaşylmadyk kartyny açdy:

– Bizi ÝB-ne agza ediň, bizem Şwesiýanyň NATO agzalygyna bor diýeliň.

Erdogan Şwesiýanyň NATO agzalygyna razylyk berip, deregne ÝB-den näme alýar?..

Muňa garamazdan ÝB-den gelýän nägilelikler gjä galanok.

ÝB-niň giňelmeden jogapkär ygyýarlysy: «NATO bilen ÝB-niň dahylly ýeri ýeri ýok».

NATO-nyň baş sekratary Stoltenberg Türkiýäniň ÝB agzalygyny goldaýaryn» diýende, ýene şol ÝB ygyýarlysy Stoltenberge agzyndan gelenini diýýär: «Seniň goldaw bermäge hakyň ýok». ABŞ hem bu boýunça: «Şwesiýanyň NATO agzalygy bilen Türkiýäniň ÝB agzalygynyň arasynda baglanyşyk ýok» diýip seslenýär.

- **«Anadolu Ajansı»habarlar gullugyna görä**

AKP-nyň garamagyndaky «Anadolu Ajansı» (A.A.) habarlar gullugynyň berýän habarlarynyň arasynda şeýle habar bar:

«Ýokary wezipeli bir türk ygyýarlysy ÝB wizasyz gelim-gidim bilen birlikde sanksiýalaryň ýatyryljakdygyny aýtdy».

Wizasyz gelim-gidim?..

ÝB ýurtlary soňky aýlarda ýola goýan wiza çäklendirmelerini gowşadýarmy ýa ýatyryýar? Näme, näderejede dogry, ýakyn wagtda göreris.

«Sanksiýalar ýatyrylar» diýende, 2016-njy ýyldan bări holodilnigiň buzly gözüne giren gatnaşyklar janlanjakmyka?.. Näme, näderejede dogry, ýakyn wagtda göreris.

Ýa bolmasa şol «türk ygyýarlysynyň» daşky görnüşi halas etmek üçin sümme tokaýda çalýan sykylygyndan ybaratmy?..

Telim gezek ýok diýlen Şwesiýanyň NATO agzalygyny Erdogan häzir nämüçin kabul edýär?..

Ony boýun egdiren meseläniň nämedigini bilemezok. Ol uly syr haçanam bolsa bir gün hökman ýüze çykar.

Şu gök asmanyň aşagynda syr bolup näme galypdyr, bu galar ýaly!..

Ýalçyn DOGAN.

Çarşenbe, 12.07.2023 ý. Publisistika